

Sygn. akt I C 748/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2018r.

Sąd Rejonowy w Jaśle I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Grzegorz Wanat

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Lucyna Szeredy

po rozpoznaniu 26 września 2018 r. w J.

przy udziale

sprawy z powództwa J. O.

przeciwko Skarb Państwa - Komendant Powiatowej Policji w J.

o zapłatę odszkodowania

I. oddała powództwo;

II. przyznaje adw. A. D. prowadzącą Kancelarię Adwokacką w J. przy ul. (...) kwotę 2.952 zł (dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dwa złote) tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi przez adwokata z urzędu, które wypłacić z budżetu Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w J.

II. odstępuje od obciążania powoda kosztami procesu od uiszczenia których był zwolniony i przenosi je na Skarb Państwa – Sąd Rejonowy w J..

III. Sygn. akt I C 748/16

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Rejonowego w Jaśle z 10.10.2018 r.

Powód J. O. w pozwie skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Komendantowi Powiatowej Policji w J. domagał się zasądzenia kwoty 26.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu tytułem zadośćuczynienia za krzywdy, ból i cierpienie będące następstwem urazów ciała, doznanych na jego ciele w wyniku działań funkcjonariuszy Policji sierż. szt. M. B. i sierż. szt. K. K. (1) w dniu 27.08.2014 r. w B..

Uzasadniając żądanie pozwu powód wskazał, że w wyniku interwencji ww. funkcjonariuszy Policji doznał powierzchownych urazów w postaci otarć naskórka w okolicy łokcia lewego, w wyniku czego doszło do stanu zapalnego tej okolicy. Powód otrzymał skierowanie do Poradni Chirurgicznej, a jego ręka została unieruchomiona, został też skierowany na zabiegi rehabilitacyjne. Zmuszony był przyjmować leki przeciwbólowe, nie mógł normalnie funkcjonować, ani podejmować pracy. Jego rekonwalescencja trwała kilka miesięcy.

Odpowiadając na pozew, reprezentujący Skarb Państwa – Komendant Powiatowej Policji w J. wnosił o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Wskazał, że w związku z poleceniem Sądu Rejonowego w Jaśle doprowadzenia do Aresztu Śledczego w S. skazanego J. O. celem odbycia przez niego kary aresztu, w dniu 27.08.2014 r. funkcjonariusze Policji sierż. szt. M. B. i sierż. szt. K. K. (1) udali się do miejscowości B.. Podczas wykonywania przez funkcjonariuszy ww. polecenia Sądu, powód J. O. dopuścił się przemocy fizycznej wobec funkcjonariuszy w postaci popychania ich i szarpania za mundur. W związku z naruszeniem ich nietykalności cielesnej Sąd Rejonowy w Jaśle prowadził postępowanie karne przeciwko powodowi (sygn. akt II K 508/14). Z uwagi na spełnienie przesłanek z art. 31 § 1 kk. postępowanie zostało umorzone.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Jaśle z 23.10.2013 r. sygn. akt II W 1016/13 powód J. O. został uznany za winnego popełnienia wykroczeń z art. 92a k.w. i 94 § 2 k.w. i skazany na karę grzywny. W związku z nieuiszczeniem grzywny, jak też uchylaniem się od zastępczej kary - pracy społecznie użytecznej, postanowieniem z 30.06.2014 r.; Sąd zarządził wobec J. O. wykonanie zastępczej kary aresztu.

Wobec niestawienia się do odbycia kary, Sąd Rejonowy w Jaśle polecił Komendzie Powiatowej Policji w J. doprowadzenie skazanego do Aresztu Śledczego w S. (dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Jaśle z 23.10.2013 r. – sygn. akt II W 1016/13, postanowienie w sprawie II Ko 576/14).

W dniu 27.08.2014 r. funkcjonariusze Policji sierż. szt. M. B. i sierż. szt. K. K. (1) udali się do miejsca zamieszkania powoda w miejscowości B. celem wykonania polecenia Sądu.

Na miejscu zastali J. O.. Sierżant K. poinformował go o przyczynach interwencji i okazał mu nakaz doprowadzenia. Powód J. O. w obecności policjantów podał nakaz i oświadczył, że nigdzie nie pójdzie. Został poinformowany, że jeśli nie podda się poleceniom funkcjonariuszy zostaną użyte wobec niego środki przymusu bezpośredniego. Mimo pouczenia, powód nie podporządkował się poleceniom funkcjonariuszy, w związku z czym funkcjonariusze użyli siły fizycznej. Sierżant K. użył wobec powoda gazu obezwładniającego, który jednak nie przyniósł efektu, więc kolejno policjanci użyli pałki, uderzając powoda w umięśnione części ciała – nogi, pośladki. Wobec tego, że te działania również nie poskutkowały, a powód w dalszym ciągu stawiał skutecznie opór i zachowywał się agresywnie – popychał funkcjonariuszy, łapał za mundury oraz za pałki – funkcjonariusze wezwali wsparcie drugiego patrolu z KPP w J..

Po pewnym czasie na miejsce przybył patrol K. K. (2) i R. K.. K. K. (2) poinformował J. O., że jeśli się nie podda to policjanci ponownie użyją przymusu bezpośredniego. Mimo tego J. O. nie podporządkował się, w związku z czym przy użyciu siły fizycznej został obezwładniony – założono mu kajdanki i zaprowadzono go do radiowozu. Bezpośrednio po tym został w asyście policjantów przewieziony do (...) szpitala, gdzie jego stan zdrowia został opisany przez lekarza (dowód: zeznania świadka K. K. (2) – k. 82v. - 83, zeznania świadka R. K. – k. 83, zeznania świadka K. K. (1) – k.83v, zeznania świadka M. B. – k. 94v, częściowo przesłuchanie powoda J. O. – k. 94v - 95).

W związku z dopuszczeniem się naruszenia nietykalności fizycznej funkcjonariuszy Policji toczyło się przeciwko powodowi postępowanie karne (o sygn. akt II K 508/14) o przestępstwo z art. 222 § 1 k.k. i 224 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Z uwagi na stwierdzoną niepoczytalność powoda w chwili zarzucanego mu czynu (spełnienie przesłanek z art. 31 § 1 k.k.) postępowanie zostało umorzone

(dowód: opinia biegłych lekarzy psychiatrów z 16.08.2015 r. wydana w sprawie II K 508/14 i wyrok Sądu Rejonowego w Jaśle z 14.09.2015 r. w tej sprawie).

W wyniku przeprowadzonej interwencji Policji powód mógł doznać otarć naskórka okolicy lewego stawu łokciowego i podbiegnięć krwawych linijnych w obrębie kończyny dolnej. Uszczerbek ten nie wiązał się jednak z koniecznością długotrwałego leczenia czy rehabilitacji. Powód nie wymagał pomocy osób trzecich w normalnym funkcjonowaniu, czy czynnościach życia codziennego (dowód: opinia biegłego lekarza z zakresu chirurgii J. W. – k. 105 - 106).

W dniu 09.09.2014 r. powód zgłosił się do szpitala w J. z urazem nadgarstka prawego. Założono powodowi opatrunek gipsowy (dowód: informacja dla lekarza kierującego/POZ z 10.09.2014 r. w aktach Sądu rejonowego w Jaśle sygn. I C 642/15 - k.11).

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Jaśle z 16.12.2016 r. sygn. akt

II W 1031/16, powód J. O. został uznany za winnego popełnienia wykroczeń z art. 92a k.w. i 97 k.w. i skazany na karę grzywny. W związku

z niewykonaniem kary, została ona zamieniona na pracę społecznie użyteczną.

Z powodu uchylenia się od wykonania tej kary została ona kolejno – postanowieniem z 17.01.2018 r. zamieniona na karę aresztu. Ostatecznie powód uiszczył grzywnę, wobec czego karę aresztu uchylono (dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Jaśle w sprawie II W 1031/16, postanowienie Sądu Rejonowego w Jaśle z 11.10.2017 r. oraz z 17.01.2018 r. w sprawie II Ko 1086/17 i II Ko 703/17).

Dokonując ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie Sąd oparł się na dowodach w postaci dokumentów urzędowych w ww. sprawach wykroczeniowych i karnej, jakie toczyły się przeciwko powodowi, na zeznaniach świadków oraz opinii biegłego z zakresu chirurgii. Sporządzona przez biegłą chirurg opinią nie wykazuje sprzeczności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej, które uzasadniałyby konieczność sporządzenia nowych opinii, a właśnie pod tymi względami należy oceniać opinię biegłych. Zgodnie bowiem z poglądem wyrażonym w orzecznictwie sądowym (por. wyrok SN z 07.04.2005 r. sygn. II CK 572/04, LEX nr 151656) specyfika oceny dowodu z opinii biegłego wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, w istocie przede wszystkim w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. W tych okolicznościach przedłożoną opinię – jako profesjonalną i przekonywującą – należało uznać za w pełni wiarygodny materiał dowodowy. Po uzupełnieniu opinii żadna ze stron nie wносиła do niej zastrzeżeń.

Podobnie, jako wiarygodne Sąd ocenił zeznania świadków. Były one logiczne i w pełni ze sobą zgodne, pokrywały się również częściowo z zeznaniami samego powoda – przesłuchanego w sprawie w charakterze strony. Relację powoda Sąd ocenił jednak przez pryzmat faktu, że na dzień przedmiotowego zdarzenia (27.08.2014 r.) – z uwagi na chorobę powoda schizofrenię paranoidalną – powód miał zniesioną poczytalność (o której mowa w art. 31 § 1 k.k.). Okoliczność ta znalazła potwierdzenie w opinii biegłych psychiatrów, wydanej w związku z postępowaniem karnym w sprawie II K 508/14. W tym stanie rzeczy zeznania powoda nie mogły stanowić wiarygodnej podstawy rozstrzygnięcia sprawy, tym bardziej, że sama relacja powoda zawiera w sobie sprzeczności w kluczowych dla rozstrzygnięcia sprawy kwestiach.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo jest niezasadne i podlega oddaleniu.

W przedmiotowej sprawie powód wystąpił o zadośćuczynienie pieniężne za krzywdy, ból i cierpienie, będące następstwem urazów ciała, jakich dopuścili się – w trakcie wykonywanej interwencji – funkcjonariusze Policji.

Wobec faktu, że pełnomocnik powoda nie sprecyzował podstawy prawnej żądania pozwu, w zaistniałym stanie faktycznym należało rozważyć dwie podstawy prawne dochodzonego roszczenia.

Po pierwsze, należało poddać analizie, czy na skutek ewentualnego przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy Policji nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda w postaci jego zdrowia, czy nietykalności cielesnej.

Z treści art. 23 k.c. jednoznacznie wynika, że istnieje wiele dóbr osobistych, które korzystają z ochrony i praw osobistych chroniących te dobra. W polskim systemie prawa nie jest znany wyczerpujący katalog dóbr osobistych, co skutkuje wnioskiem, iż mogą one powstawać i zanikać wraz z rozwojem stosunków społecznych. Powszechnie przyjmuje się, że w katalogu tym mieści się m.in. jako odrębne od zdrowia dobro osobiste - nietykalność cielesna (art. 41 ust. 1 Konstytucji RP). Tradycyjnie wiązana jest ona ze zdrowiem, choć właściwie mamy tu do czynienia z wolnością człowieka przed niechcianym naruszeniem sfery jego cielesności lub naruszeniem czci i prywatności. Najprostszym przykładem naruszenia tego dobra może być uderzenie, a więc zadanie ciosu – art. 217 k.k. (uchwała SN z 30.12.1971 r., III CZP 87/71, OSNCP 1972, nr 6, poz. 104).

W ustalonym stanie faktycznym sąd nie mógł jednak dopatrzeć się naruszenia dóbr osobistych powoda w tej postaci. Z materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że funkcjonariusze Policji działali zgodnie i w granicach obowiązującego prawa, wykonując czynności zlecone im przez Sąd. Nie wykroczyli przy tym poza zakres swoich kompetencji, nie obrażali powoda, pouczyli, go że odmowa zastosowania się do ich poleceń skutkować będzie zastosowaniem środków przymusu bezpośredniego.

Zgodnie z art. 16 ustawy z 06.04.1990 r. o policji, w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 1 - 6 i 8 - 14 ustawy z 24.05.2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1120), policjanci mogą użyć środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 - 13 i 17 - 20 tej ustawy, lub wykorzystać te środki. Z regulacji tych wynika, że policjanci mogą zastosować środki przymusu bezpośredniego m.in. w celu pokonania oporu lub agresji osoby doprowadzanej. Taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie, a materiał dowodowy niezbicie wskazuje, że użycie wobec powoda środków przymusu nie było bezprawne, lecz uzasadnione i mieszczące się w granicach kompetencji funkcjonariuszy.

W świetle podnoszonych przez powoda argumentów, że na skutek działań policjantów doszło u niego do uszkodzenia ciała, rozważenia wymagało również zastosowanie art. 445 § 1 w zw. z art. 444 § 1 k.c. Zgodnie z art. 445 § 1 k.c., w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Zadośćuczynienie stanowi sposób naprawienia szkody niemajątkowej - krzywdy - rozumianej jako cierpienia fizyczne i psychiczne. Do cierpień fizycznych zalicza się przede wszystkim ból i podobne do niego dolegliwości, natomiast cierpieniami psychicznymi są ujemne uczucia przeżywane w związku z cierpieniami fizycznymi lub następstwami uszkodzenia ciała albo rozstroju zdrowia w postaci np. zeszpecenia, konieczności zmiany sposobu życia czy nawet wyłączenia z normalnego życia, odczuwanego dyskomfortu w wyglądzie, mobilności, poczucia osamotnienia, nieprzydatności społecznej etc. (wyrok SN z 03.02.2000 r., I CKN 969/98, Lex nr 50824).

Powód, w wyniku podjętych działań Policji, nie doznał jednak uszkodzeń ciała ani rozstroju zdrowia, które mogłyby wywoływać u niego cierpienie, uzasadniające przyznanie zadośćuczynienia. Postępowanie dowodowe nie wykazało, aby działania funkcjonariuszy spowodowały u powoda długotrwały uszczerbek na zdrowiu, wymagający podjęcia leczenia, czy rehabilitacji. Powód doznał powierzchownych otarć naskórka, „nieco podminowanych zapalnie”, które co najwyżej wymagały przyjmowania przez kilka dni środków przeciwbólowych. Odnośnie zaś urazu nadgarstka prawego, należy zauważyć, iż powód zgłosił się z taką dolegliwością do szpitala w niespełna dwa tygodnie od interwencji policji, co – mając na uwadze zakres uszkodzeń ciała powoda stwierdzonych w dniu 28.08.2014 r. – nie sposób powiązać w sposób pewny z działaniami funkcjonariuszy, podjętymi w dniu 28.08.2014 r. Niezależnie od tego, opinia biegłego jednoznacznie wyklucza powstanie długotrwałego uszczerbku na zdrowiu powoda także i w tym zakresie (por. opinia z 09.07.2018 r. – k. 119).

Rozważając zasadność żądania powoda należy podnieść, że aby przypisać pozwanemu odpowiedzialność za ewentualne skutki działań funkcjonariuszy Policji powód musiałby udowodnić przesłanki odpowiedzialności deliktowej przewidziane w art. 417 k.c. Przepis ten stanowi, iż za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego. Kolejną przesłanką, którą powód musiałby udowodnić jest bezprawność działania lub zaniechania, szkoda, a także związek przyczynowy pomiędzy szkodą a bezprawnym zachowaniem. Tymczasem, jak wynika

z rozważań przedstawionych powyżej, powód nie wykazał w ogóle powstania szkody.

Jednocześnie, ustalony w sprawie przebieg interwencji wskazuje, że działania funkcjonariuszy nie cechowały się bezprawnością.

Podkreślenia wymaga również fakt, iż zgodnie ze stanowiskiem przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w przypadku odpowiedzialności za naruszenie dobra osobistego związanej z wykonywaniem władzy publicznej, odpowiedzialność ta oparta jest na przesłance bezprawności, a nie zawinonego działania sprawcy (por. uchwała 7 sędziów SN z 18.10.2011 r., sygn. akt III CZP 25/11). W ocenie Sądu działalność funkcjonariuszy nie można przypisać bezprawności. Bezprawność jest to sprzeczność określonego zachowania z całokształtem porządku prawnego obowiązującego w danym państwie. Funkcjonariusze w rzeczonej sprawie przybyli do miejsce zamieszkania powoda celem wykonania polecenia Sądu – doprowadzenia powoda do aresztu śledczego. Powód sam przyznaje, że stawiał opór policjantom, co w powiązaniu z zeznaniami funkcjonariuszy daje pełną podstawę, aby stwierdzić, że podjęte środki przymusu bezpośredniego były celowe i legalne. Policjanci działali zgodnie z porządkiem prawnym obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej, a tym samym nie można ich działaniom przypisać przesłanki bezprawności.

Nie sposób się również doszukać adekwatnego związku przyczynowego między czynnościami funkcjonariuszy, a podnoszoną przez powoda krzywdą. Zasada adekwatnego związku przyczynowego wynika z treści art. 361 § 1 k.c.: "Zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła." Wynika zatem z tego, że aby powstała odpowiedzialność deliktowa, powstała szkoda musi być normalnym następstwem bezprawnego działania sprawcy. Kierując się logiką oraz doświadczeniem życiowym nie sposób jest uznać, że normalnym następstwem powierzchownych otarć naskórka, czy stłuczeń było odczuwanie krzywdy i cierpienia wykraczającej ponad nikły ból fizyczny w miejscu otarcia, czy stłuczenia.

Tym bardziej, że powód – w toku postępowania – w żaden sposób nie odwoływał się do jakiegoś szczególnego cierpienia, a wręcz stwierdził, że po przedmiotowej interwencji nie miał problemu ze zdrowiem, funkcjonował normalnie (por. przesłuchanie powoda – k. 95).

Z powyższych względów Sąd oddalił powództwo (pkt I wyroku).

Biorąc pod uwagę sytuację majątkową powoda opisaną w oświadczeniu o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania Sąd, na podstawie art. 113 ustawy z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 102 k.p.c. nie obciążył powoda kosztami postępowania, przenosząc je na Skarb Państwa (pkt III wyroku).

Jednocześnie na podstawie § 8 pkt 5 w zw. z § 4 ust.1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 1801) oraz w zw. z § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 03.10.2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, Sąd przyznał pełnomocnikowi powoda z urzędu wynagrodzenie w kwocie 2.952 zł, nakazując wypłacić je ze Skarbu Państwa.